

Список використаної літератури

1. Свірідов І.І. Закордонний досвід формування та розвитку економічної основи місцевих органів влади [Текст]/ І.І. Свірідов // Глобалізаційні та інтеграційні процеси. Актуальні проблеми державного управління. – 2011. – №2 (40). – С. 1–7.
2. Черник І.Д. Платежі та збори як джерело місцевих бюджетів у європейських країнах [Текст]/ І.Д. Черник // Фінанси України. – 2009. – №7. – С. 71-73.
3. Гранберг А.Г. Основы региональной экономики [Текст]: учеб. для вузов / А.Г. Гранберг. – М. : ИД ГУ ВШЭ, 2004. – 495 с.
4. Дюран В.Э. Местные органы власти во Франции [Текст]/ В.Э. Дюран. – М., 2007. – 211 с.
5. Никитин И. Е. Хозяйственная деятельность местных органов власти в странах – членах Совета Европы (по материалам Совета Европы) [Текст]/ И. Е. Никитин // Федеративные отношения и региональная социально-экономическая политика. – 2009. – №4. – С. 57-67.
6. Європейська хартія місцевого самоврядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/PDF/Ukrainian/122-Ukrainian.pdf>. – Назва з екрана.
7. Медведев Н. Л. Местное самоуправление в зарубежных странах (информационный обзор) [Текст]/ Н. Л. Медведев, А. И. Ракитов. – М. : Юрид. лит-ра, 2010. – 239 с.

В. І. Зарванська

студ. 1 курс магістратури

спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»

Науковий керівник: к.е.н., доц. В. В. Бутенко

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Одним із основних вимог збалансованого соціально-економічного розвитку країни є ефективно діюча система міжбюджетних відносин, яка ґрунтується на ефективній модернізації бюджетної децентралізації та визначенню чітких повноважень органів місцевого самоврядування.

Започаткована прийняттям Конституції України (1996 р.) та Законом “Про місцеве самоврядування в Україні” (1997 р.) реформа системи міжбюджетних відносин набула нового змісту з введенням в дію Бюджетного кодексу України (2002 р. та 2010 р.). Ключові напрями реформування місцевого самоврядування того періоду стосувалися зміцнення самодостатності місцевих бюджетів без визначення чітких функціональних обов’язків органів міс-

цевого самоврядування (ОМС) обласного, районного та сільського рівнів, що в підсумку не призвело до очікуваних результатів від такої реформи. Тому зміни до Бюджетного та Податкового кодексів у 2014 р. були логічним продовженням розпочатих і не завершених реформ та поклали початок новому етапу розвитку міжбюджетних відносин в нашій країні[2].

Впродовж 2014–2017 рр. в Україні відбулися суттєві зміни в міжбюджетних відносинах, які дозволили: розширити принципи самостійності місцевих бюджетів (визначено терміни затвердження місцевих бюджетів, незалежно від прийняття Державного бюджету); перерозподілити видаткові повноваження між органами влади різних рівнів відповідно до принципу субсидіарності; замінити систему балансування на систему горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій залежно від рівня надходжень ПДФО та ПНП (для обласних бюджетів) на одного жителя; закріпити за місцевими бюджетами певний перелік джерел, які сприятимуть нарощенню власної ресурсної бази; закріпити за галузевими міністерствами певні види субвенцій для фінансування делегованих повноважень; диверсифікувати напрями розміщення коштів місцевих бюджетів; змінити взаємовідносин між державним бюджетом та бюджетами базового рівня тощо. З метою формування спроможних територіальних громад та забезпечення їх сталого розвитку започатковані бюджетно-податкові новації дали змогу врегулювати низку питань щодо нарощення власної дохідної бази та оптимізувати структуру видатків бюджетів різних рівнів [1].

Реформа міжбюджетних відносин обумовила зміни в структурі трансфертів. Наприклад, якщо до 2014 р. в структурі трансфертів, що передаються з державного до місцевих бюджетів традиційно, найбільшу частку займали дотації вирівнювання та субвенції з соціального захисту населення, то, починаючи з 2015 р., центр ваги було зміщено в бік субвенцій.

Якщо в 2014 р. обсяг дотацій із Державного бюджету України становив 64,4 млрд грн (у відносних показниках – це 46,3%), то в 2015 р. – 5,3 млрд грн (4,2%), у 2016 р. – 4,8 млрд грн (2,4%), тобто відбулося зменшення більш як у 13 разів. Водночас, у 2015 р. сумарний приріст, відносно 2014 р., обсягів міжбюджетних трансфертів становив 33,2%, що в абсолютному вимірі був рівним 43,3 млрд грн, а в 2016 р. – 68,4 млрд грн. Зазначене свідчить, з одного боку,

про забезпечення цільового використання бюджетних ресурсів, з іншого – про надмірну централізацію бюджетних коштів і недостатню самостійність органів місцевого самоврядування у прийнятті управлінських рішень щодо використання цих ресурсів[4].

Спробою вирішити проблеми неефективної бюджетної політики країни стало запровадження з 2015 р. механізму горизонтального фінансового вирівнювання дохідної спроможності адміністративно-територіальних одиниць, яке повинно було б стимулювати їх до нарощення власних доходів місцевих бюджетів. Запропонована система горизонтального бюджетного вирівнювання за доходами залежно від рівня надходжень на одного жителя передбачає вирівнювання за: податком на прибуток підприємств для обласних бюджетів і податком на доходи фізичних осіб для бюджетів міст обласного значення, районів і об'єднаних територіальних громад та обласних бюджетів [3].

Такі зміни дали змогу зміцнити ресурсну базу місцевих бюджетів і сформувані передумови для активізації процесу добровільного об'єднання територіальних громад. Нова система бюджетного вирівнювання призвела до зменшення дотаційності місцевих бюджетів та посилення їх платоспроможності, а отже, сприяла кращому забезпеченню надання суспільних послуг, що, безумовно, є позитивним моментом.

Список використаної літератури

1. Кульчицький М. І. Фінансове територіальне вирівнювання в системі міжбюджетних відносин : монографія [Текст]/ М. І. Кульчицький, О. В. Заброцька. – Львів : Львівський нац. ун-т ім. Франка, 2015. – 335 с.
2. Опарін В. М. Домінанти та пріоритети фінансового вирівнювання в Україні [Текст]/ В. М. Опарін // Фінанси України. – 2015. – № 6. – С. 29-43.
3. Шинкарук О. Проблеми вдосконалення нормативно-правового забезпечення формування місцевих бюджетів в умовах децентралізації [Текст]/ О. Шинкарук, О. Кушлак // Світ фінансів. – 2015. – Вип. 4. – С. 76-86.
4. Фінансово-аналітичні матеріали: Фінансова децентралізація в Україні: перший етап успіху [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://decentralization.gov.ua/pics/attachments/Buklet_finansova_decenrt_\(21.03.17\).pdf](http://decentralization.gov.ua/pics/attachments/Buklet_finansova_decenrt_(21.03.17).pdf). – Назва з екрана.